

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з навчальної та методичної роботи
к. психол. наук, професор_

_____ О.О. Назаров
“ ____ ” _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія впливу та захисту»

Циклу професійної вибіркової підготовки
за магістерським рівнем вищої освіти
галузь знань 05 "Соціальні та поведінкові науки"
спеціальність 053 «Психологія»
за освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою екстремальна та кризова психологія , робота з персоналом

Харків , 2019-20 н. рік

Робоча навчальна програма «Психологія впливу та захисту» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Психологія» за спеціалізацією «екстремальна та кризова психологія», «робота з персоналом».

Розробник програми:
професор кафедри психології діяльності в особливих умовах, доктор соціологічних наук
Скориніна-Погребна О.В.

Програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою психології діяльності в особливих умовах (ПДОУ)

Протокол від. « 23 » травня _____ 2019 року № 10

Начальник (начальник) кафедри психології діяльності в особливих умовах

_____ Перелигіна Л.А

« 23 » травня _____ 2019 року

Рекомендовано вченою радою факультету соціально-психологічного

Протокол від « 28 » травня _____ 2019 року № 11

Голова вченої ради _____ соціально-психологічного _____ факультету

_____ Куфлієвський А.С.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 28 » травня _____ 2019 року

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, (спеціалізація) освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів <u> 3 </u>	Галузь знань <u>05 "Соціальні та поведінкові науки"</u>	Вибіркова навчальна дисципліна професійної і практичної підготовки	
Модулів <u> 2 </u>	Спеціальність (спеціалізація): <u>053 "Психологія"</u> (шифр і назва)		
Індивідуальне (науково-дослідне) завдання _____ (назва)	<u>екстремальна і кризова психологія, робота з персоналом</u>	Семестр	
Загальна кількість годин <u> 90 </u>	_____	<u> 1 </u>	<u> 1 </u>
з них: Аудиторних 40 / 10 самостійної роботи <u> 50 / 80 </u>	Освітній ступінь: <u> магістр </u>	<u> 18 </u> год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		<u> 22 </u> год.	<u> 2 </u> год.
		Лабораторні	
		_____ год.	_____ год.
		Самостійна робота	
		50 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання: _____ год.	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40/50;

для заочної форми навчання – 10/80

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Психологія впливу та захисту» є отримання курсантами та курсантками, студентами та студентками поглиблених знань, умінь і навичок в області психологічних закономірностей впливу, поглибленого розуміння механізмів взаємовпливів у взаємодії з іншими людьми, а також засобах протистояння впливам, формування початкових навичок і умінь для практичної роботи у галузі психології. Уміння розпізнавати вплив є необхідним для діяльності психолога-практика, як у індивідуальній діяльності, так і в груповій взаємодії.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Психологія впливу та захисту» є:

- озброїти курсантів та студентів знаннями, які дадуть їм можливість використовувати різноманітні методи психологічного впливу та захисту в різноманітних ситуаціях;
- допомогти їм у вирішенні проблеми професійного самовизначення;
- розширити та поглибити теоретичні знання курсантів та студентів стосовно технік та прийомів здійснення впливу;
- сформувати у курсантів та студентів навички та уміння протистояння психологічному впливу, тобто сформувати навички психологічного захисту в залежності від вимог конкретної ситуації;
- сприяти розвитку у курсантів та студентів уміння застосовувати психологічні знання при організації власної поведінки.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- * категоріальний апарат психології впливу;
- * структуру, зміст, основні механізми впливів;
- * правила й умови ефективності різних методів впливу;
- * особистісні чинники впливу (харизма й привабливість);
- * особливості їх прояву в різноманітних сферах ділової та міжособистісної взаємодії;
- * стереотипи маскулітності / фемінності,
- * основні психологічні техніки й технології різних методів впливу;
- * загальні принципи та заходи подолання психологічного впливу.

вміти:

- * вільно і адекватно використовувати спеціальні терміни;
- * враховувати особливості різних методів впливу в процесі практичної діяльності психолога;
- * розрізняти прояви впливів в різних життєвих ситуаціях та уникати їх негативних наслідків у власній практиці;

мати навички:

- * усвідомлювати власні маніпулятивні стратегії;
- * усвідомлювати власні гендерні стереотипи та мати навички їх подолання;
- * самостійно обирати ефективні тактики впливу;
- * застосовувати ефективні методи та механізми впливу;
- * протистояти впливу та використовувати захисні механізми.

Комунікація: уміння встановлювати соціально-психологічний комунікативний контакт, індивідуально орієнтовану взаємодію, що забезпечує творчий характер процесу; уміння з дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії; застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації.

Автономність та відповідальність: виявляти готовність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних професійних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування; виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності.

1.4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

- * здатність використовувати терміни психології впливу та захисту у комунікації із клієнтами;
- * здатність ефективно чинити вплив на клієнтів та групу в кризових умовах;
- * здатність уникати негативних наслідків впливу у власній психологічній практиці;
- * здатність усвідомлювати власні стратегії впливу та корегувати свою поведінку у процесі спілкування;
- * здатність змінювати психологічні стратегії впливу та захисту адекватно ситуації.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЕКТС.

2. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

Методологічні та теоретичні основи психології впливу

Тема 1.1. Психологія впливу: загальна характеристика.

Поняття “вплив”, “особистий вплив” і “соціальний вплив”. Поняття психологічного впливу. Понятійний апарат психологічного впливу: психотехніка, технологія, метод, прийом, засоби, алгоритм, стратегія, тактика, мішень впливу. Різні параметри впливу за Кабаченко Т.С: навмисний і ненавмисний; прямий і непрямий; безпосередній и опосередкований; явний і прихований; короткочасний і довгостроковий.

Тема 1.2. Фактори і закономірності психологічного впливу на особистість.

Основні механізми впливу (переконання, навіювання, зараження, наслідування). Значення та функції впливів. Підходи до впливу: психосоціальний підхід, владний підхід, стратегії впливу за Г.А.Ковальовим (імперативна, маніпулятивна, розвивальна). Суб'єкт-суб'єктно і суб'єкт-об'єктно орієнтований вплив; підкорення, ідентифікація і інтерналізація.

Універсальна модель прихованого впливу (збір інформації про адресата, виявлення мішеней впливу і приманок, атракція, спонукання адреса та до дії, виграш ініціатора впливу).

Подолання нав'язаних гендерних стереотипів щодо соматичних, психічних та поведінкових якостей, характерних для чоловіків і жінок.

Тема 1.3. Основні методи здійснення впливів: загальні правила, класичні прийоми.

Ефективність впливів. Модель прихованого впливу та її реалізація (трансактний аналіз, нейролінгвістичне програмування (НЛП), методи переконання).

Соціальні автоматизми за Р.Чалдіні (принцип “взаємного обміну”, принцип “зобов'язання й послідовності”, принцип “соціального доказу”, принцип “прихильності”, принцип “авторитета”, принцип “дефіциту”).

Конструктивні-неконструктивні види впливу і контрвпливу Види переконання: аргументація тезис, аргумент, види аргументації (одностороння, двостороння, пряма, непряма), техніки аргументації (“метод позитивних відповідей Сократа”, “метод двосторонньої аргументації”). Види навіювання (пряме, опосередковане, навмисне, ненавмисне, самонавіювання, гіпнотичне). Види зараження (довільне, мимовільне). Види наслідування (конгруенція, інтерпорація, узгодження, супровід, референтність, логічне - нелогічне, внутрішнє - зовнішнє, всередині одного соціального прошарку - всередині кількох, наслідування-мода - наслідування-звичай, довільне - мимовільне).

Гендерні аспекти здійснення впливів: пошук загальних особливостей.

Тема 1.4. Вплив як маніпуляція: причини, передумови, корені маніпуляції.

Поняття маніпуляції. Критерії, ознаки маніпуляції. Причини, передумови, корені маніпуляції. Мішені маніпуляторів свідомості знакові системи, почуття, мислення, відчуття, сприймання, пам'ять. Види маніпулятивного впливу: за Е. Шостромом (активний, пасивний, змагальний, байдужий, “диктатор”, “слинтяй”, “калькулятор”, “прилипала”, “задирака”, “хороший хлопець”, “суддя”, “захисник”), за Сидоренко О.В. (гедоністична, прагматична, зустрічна), за Доценко Е.Л. (“перцептивні маріонетки”, “конвенціональні роботи”, “живі знаряддя”, “скерований умовивід”, “експлуатація особистості адресата”, “духовне помикання”) Складові маніпуляції. Маніпулятивна технологія. Механізми маніпулятивного впливу. Деструктивність маніпулятивного впливу.

Тема 1.5. Вплив у різних сферах життєдіяльності.

Багатогранність соціальних й індивідуальних реальностей людей: переваги та недоліки. Залежність людини від впливів соціуму й інших індивідів, уразливість для негативних впливів та ілюзій.

Вплив групи на особистість: конформізм, фасилітація, соціальні лінощі, групова поляризація, групування мислення, вплив меншості. Масові впливи у великих групах: деіндивідуалізація, масова комунікація. Управління й маніпуляція в юрбі. Слухи. Вожаки юрби та їх способи переконання.

Феномен деструктивних культів й контролю свідомості. Пояснення контролю свідомості: екзотичні й буденні психологічні маніпуляції. Основні моделі контролю свідомості (реформування мислення). Методи вербовки та контролю свідомості в деструктивних культурах. Групове мислення як механізм впливу на особистість в деструктивному культі. Психологічні механізми впливу на особистість в культі. Вплив деструктивних релігійних сект на психічне здоров'я й особистість людини.

Впливи в торгівлі, рекламі та політиці. Інформаційні впливи й засоби масової комунікації. Пропаганда й дискусійне переконання: різниця принципів й механізмів. Впливи в процесах виховання та освіти.

МОДУЛЬ 2

Психологічний захист, його призначення та види

Тема 2.1. Теорії захисту від впливів.

Психологічні особливості протистояння впливам. Залежності: попередження та подолання. Універсальний алгоритм захисту. Активний і пасивний захист. Специфічні та неспецифічні захисти від маніпуляцій.

Тема 2.2. Методи захисту від маніпулятивних впливів.

Контрманіпуляція (“метод перелицювання аргументів партнера”, “метод розгортання аргументації”, “метод розподілу аргументів”). Способи виявлення обману чи спроби впливу.

Цивілізоване протистояння впливу за Е.В.Сидоренко, методи цивілізованого протистояння впливові (моніторинг емоцій, психологічне самбо, інформаційний діалог, конструктивна критика, цивілізована конфронтація, енергетична мобілізація, творчість, ухилення, відмова), техніки психологічного самбо (“безкінечного уточнення”, “зовнішнього погодження” або “наведення туману”, “зламаної платівки”, “англійського професора”), техніки інформаційного діалогу (питання на прояснення суті справи, питання на прояснення цілей маніпулятора, відповіді й повідомлення, пропозиції по суті справи, пропозиції обмеження сфери обговорення, відмова чи відстрочка відповіді), техніки конструктивної критики (висловлювання сумніву в доцільності, цитування минулого випадку, посилення на три причини).

Тема 2.3. Проблеми захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу.

Інформаційно-психологічна безпека особистості: стан та можливості психологічного захисту. Проблеми соціально-психологічної екології и безпеки. Етичні та юридичні аспекти впливу й переконання. Необхідність цілеспрямованого формування культури впливу и сприйняття впливів. Можливості, межі й перспективи цілеспрямованого (усвідомленого) впливу и переконання.

3. Структура навчальної дисципліни

№ пп	Найменування розділів та тем	Кількість аудиторних годин						Кількість аудиторних годин				
		Всього годин	всього	лекції	практ. зан.	сем. зан.	Сам. роб.	Всього годин	всього	лекції	практ. зан.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Модуль 1. Психологія впливу											
1	Тема 1.1. Психологія впливу: загальна характеристика.	8	4	2	2	-	4	4	10			10
2	Тема 1.2. Фактори і закономірності психологічного впливу на особистість.	10	6	2	4	-	4	12	2	2		10
3	Тема 1.3. Основні методи здійснення впливів: загальні правила, класичні прийоми.	16	8	4	4	-	8	14	4	2	2	10
4	Тема 1.4. Вплив як маніпуляція: причини, передумови, корені маніпуляції.	12	8	2	4		4	12	2	2		10
5	Тема 1.5. Вплив у різних сферах життєдіяльності.	4	4	2	2		-	10				10
	Всього за модуль 1	50	30	12	16		20	58	8	6	2	50
	Модуль 2. Психологія захисту											
6	Тема 2.1. Теорії захисту від впливів.	16	4	2	2		12	10				10
7	Тема 2.2. Методи захисту від маніпулятивних впливів.	12	6	2	2		6	12	2	2		10
8	Тема 2.3. Проблеми захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу.	12	4	2	2		8	10				10
	Всього за модуль 2	40	10	6	6		30	32	2	2		30
	Всього	90	40	18	22		50	90	10	8	2	80

5. Теми семінарських занять (не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

6. Теми практичних занять (ЗА НАЯВНІСТЮ)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	загальна характеристика впливу	2
2	Основні механізми впливу (переконання, навіювання, зараження, наслідування).	4
3	Модель прихованого впливу та її реалізація (трансактний аналіз, нейролінгвістичне програмування (НЛП), методи переконання, соціальні автоматизми за Р.Чалдіні).	4
4	Види маніпулятивного впливу	4
5	Вплив групи на особистість: конформізм, фасилітація, соціальні лінощі, групова поляризація, групування мислення, вплив меншості.	4
6	Активний і пасивний захист.	2
7	Контрманіпулятивні техніки	2
	Разом	22

7. Теми лабораторних занять (НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-
2	-	-
	Разом	-

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. науково-практичні підходи до психології впливу.	4
2	Тема 2. Класифікація методів впливу	6
3	Тема 3. Деструктивність маніпулятивного впливу.	8
4	Тема 4. Необхідність цілеспрямованого формування культури впливу и сприйняття впливів	5
5	Тема 5. Масові впливи у великих групах: деіндивідуалізація, масова комунікація.	8
6	Тема 6. Пропаганда й дискусійне переконання.	8
7	Тема 7. Феномен деструктивних культів й контролю свідомості.	5
8	Тема 8. Впливи в торгівлі, рекламі та політиці	6
	Разом	50

9. Індивідуальні завдання (НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО)

10. Методи навчання

Вивчення дисципліни передбачає проведення лекційних, семінарських та практичних занять, а також самостійну роботу слухачів.

11. Методи контролю

Для оцінки знань слухачів використовується поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному семінарському та практичному занятті методом опитування та письмового тестового контролю. У процесі вивчення дисципліни слухачі виконують дві модульні контрольні роботи. Підсумкова форма контролю - залік .

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ:

Поточний контроль та самостійна робота				
M1	M2	Модульні КР	Залік	Сума
30	30	20	20	100

ОЦІНКА ЗА БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ЕЛЕМЕНТІВ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДИСЦИПЛІНИ

Елементи навчальної діяльності	Усього за семестр балів
Відвідування та робота на занятті	60
Модульна контрольна робота	20
Усього – максимум за період	80
<i>Додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність здобувача вищої освіти</i>	<i>до 10</i>
Складання екзамену (максимум)	20
Накопичувальний підсумок	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ВНЗ	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен, диф. залік	залік
90-100 <i>(та вище з урахуванням необов'язкових завдань)</i>	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
65-79	C		
55-64	D		
50-54	E	задовільно	не зараховано
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

13.1. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ, ЗАЛК)

Модуль 1.

1. Охарактеризуйте поняття «вплив», «особистий вплив», «психологічний вплив», «соціальний вплив».
2. Проаналізуйте понятійний апарат психологічного впливу: психотехніка, технологія, метод, прийом, засоби, алгоритм, стратегія, тактика, мішень впливу.
3. Опишіть різні параметри впливу за Кабаченко Т.С.
4. Що означають навмисний і ненавмисний; прямий і непрямий; безпосередній і опосередкований; явний і прихований; короткочасний і довгостроковий впливи.
5. Дайте характеристику основних механізмів впливу (переконання, навіювання, зараження, наслідування).
6. Наведіть приклади різних методів переконання.
7. Охарактеризуйте навіювання як метод психологічного впливу та його види.
8. В чому полягають значення та функції впливів.
9. Підходи до впливу: психосоціальний підхід, владний підхід.
10. Стратегії впливу за Г.А.Ковальовим (імперативна, маніпулятивна, розвивальна).
11. Суб'єкт-суб'єктно і суб'єкт-об'єктно орієнтований вплив; підкорення, ідентифікація і інтерналізація.
12. Універсальна модель прихованого впливу (збір інформації про адресата, виявлення мішеней впливу і приманок, атракція, спонукання адресата до дії, виграш ініціатора впливу).
13. охарактеризуйте ефективність впливів.
14. Класифікація методів впливу: вплив на суб'єктивні моделі дійсності, вплив на джерела активності, вплив на фактори-регулятори прояву активності, вплив на фонові стани.
15. Модель прихованого впливу та її реалізація в контексті трансактного аналізу.
16. Модель прихованого впливу та її реалізація в контексті нейролінгвістичного програмування (НЛП).
17. Соціальні автоматизми за Р.Чалдіні (принцип «взаємного обміну», принцип «зобов'язання й послідовності», принцип «соціального доказу», принцип «прихильності», принцип «авторитета», принцип «дефіциту»).
18. Види переконання: аргументація тезис, аргумент, види аргументації (одностороння, двостороння, пряма, непряма), техніки аргументації («метод позитивних відповідей Сократа», «метод двосторонньої аргументації»).
19. Види аргументації (одностороння, двостороння, пряма, непряма).
20. Техніки аргументації («метод позитивних відповідей Сократа», «метод двосторонньої аргументації»).

21. Види навіювання (пряме, опосередковане, навмисне, ненавмисне, самонавіювання, гіпнотичне).
22. Види зараження (довільне, мимовільне).
23. Види наслідування (конгруенція, інтерпорація, узгодження, супровід, референтність, логічне - нелогічне, внутрішнє - зовнішнє, всередині одного соціального прошарку - всередині кількох, наслідування-мода - наслідування-звичай, довільне - мимовільне).
24. Поняття, критерії та ознаки маніпуляції.
25. Причини, передумови, корені маніпуляції.
26. Мішені маніпуляторів свідомості знакові системи, почуття, мислення, відчуття, сприймання, пам'ять.
27. Види маніпулятивного впливу: за Е. Шостромом (активний, пасивний, змагальний, байдужий, "диктатор", "слинтяй", "калькулятор", "прилипала", "задирака", "хороший хлопець", "суддя", "захисник").
28. Види маніпулятивного впливу за Сидоренко О.В. (гедоністична, прагматична, зустрічна).
29. Види маніпулятивного впливу за Доценко Е.Л. ("перцептивні маріонетки", "конвенціональні роботи", "живі знаряддя", "скерований умовивід", "експлуатація особистості адресата", "духовне помикання")
30. Охарактеризуйте складові маніпуляції.
31. Маніпулятивна технологія та механізми маніпулятивного впливу.
32. Деструктивність маніпулятивного впливу.
33. Багатогранність соціальних й індивідуальних реальностей людей: переваги та недоліки.
34. Залежність людини від впливів соціуму й інших індивідів, уразливість для негативних впливів та ілюзій.
35. Вплив групи на особистість: конформізм, фасилітація, соціальні лінощі, групова поляризація, групування мислення, вплив меншості.
36. Масові впливи у великих групах: деіндивідуалізація, масова комунікація.
37. Управління й маніпуляція в юрбі.
38. Слухи як механізм впливу на особистість.
39. Вожаки юрби та їх способи переконання.
40. Феномен деструктивних культів й контролю свідомості.
41. Особливості залучення чоловіків і жінок до різних видів комунікації.
42. Гендерні аспекти здійснення впливів: пошук загальних особливостей.
43. Власні гендерні стереотипи та навички їх подолання;
44. Стереотипи маскулінності / фемінності.
45. Подолання нав'язаних гендерних стереотипів щодо соматичних, психічних та поведінкових якостей, характерних для чоловіків і жінок.

МОДУЛЬ 2

1. Психологічні особливості протистояння впливам.
2. Залежності: попередження та подолання.

3. Універсальний алгоритм захисту.
4. Активний і пасивний захист.
5. Специфічні та неспецифічні захисти від маніпуляцій.
6. Система методів психологічної протидії впливам.
7. Контрманіпуляція (“метод перелицювання аргументів партнера”, “метод розгортання аргументації”, “метод розподілу аргументів”).
8. Способи виявлення обману чи спроби впливу.
9. Цивілізоване протистояння впливу за Е.В.Сидоренко.
10. Методи цивілізованого протистояння впливові (моніторинг емоцій, психологічне самбо, інформаційний діалог, конструктивна критика, цивілізована конфронтація, енергетична мобілізація, творчість, ухилення, відмова).
11. Техніки психологічного самбо (“безкінечного уточнення”, “зовнішнього погодження” або “наведення туману”, “зламаної платівки”, “англійського професора”).
12. Техніки інформаційного діалогу (питання на прояснення суті справи, питання на прояснення цілей маніпулятора, відповіді й повідомлення, пропозиції по суті справи, пропозиції обмеження сфери обговорення, відмова чи відстрочка відповіді).
13. Техніки конструктивної критики (висловлювання сумніву в доцільності, цитування минулого випадку, посилення на три причини).
14. Інформаційно-психологічна безпека особистості: характеристика безпеки.
15. Стан та можливості психологічного захисту.
16. Проблеми соціально-психологічної екології і безпеки.
17. Етичні та юридичні аспекти впливу й переконання.
18. Необхідність цілеспрямованого формування культури впливу.
19. Особливості сприйняття впливів.
20. Можливості, межі й перспективи цілеспрямованого (усвідомленого) впливу і переконання.

13.2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Плани семінарських та практичних занять наведені у розділі 4 цієї програми (скорочено) та у додатку А до цієї робочої навчальної програми.

13.3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧІВ

Завдання для самостійної роботи слухачів наведені у додатку Б до цієї програми.

13.4. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ І ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Матеріали до контрольних робіт денної та заочної форм навчання наведені у додатку В до цієї програми.

13.5. Пакет комплексних контрольних робіт (ККР) для перевірки знань

Пакет ККР для перевірки знань наведений у додатку Г до цієї програми.

14. Рекомендована література

Базова

1. Варій М. Й. Психологічний захист особистості // Загальна психологія : підручник – Режим доступу :<http://textbooks.net.ua/content/view/5574/47/>. — 2-ге вид., випр. і доп. — К. : “Центр учбової літератури”, 2007. — 968 с.
2. Гуменюк О. Концепції психологічного впливу в сучасній психології // Психологія і суспільство. — 2003. — № 1. — С. 34-90.
3. Гуменюк О. Психологія взаємостосунків: від переконання до впливу // Психологія і суспільство. — 2006. — № 1. — С. 142-149.
4. Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене – К.: Центр учбової літератури, 2008. — 688 с.
5. Олійник В. В. Спілкування як комунікативний феномен: соціально-психологічні аспекти // Питання психології. — Вісник Національного університету оборони України. — № 2 (33). — 2013.
6. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. Кн.2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. — К.: Либідь, 2006. — 560 с.
7. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія міжособистісного впливу // Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. Кн.1: Соціальна психологія особистості і спілкування. — К.: Либідь, 2004. — 576 с. — С.521-544.
8. Татенко В. Соціальна психологія впливу : [монографія] / В. Татенко ; Акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. — К. : Міленіум, 2008. — 215 с.
9. Таранов, П.С. Приемы влияния на людей . — Симферополь : Таврия, 1995 . — 496 с.
10. Экман, П. Психология эмоций. Я знаю, что ты чувствуешь . — 2-е изд. — СПб. : Питер, 2010 . — 334 с.
11. Экман П. Психология лжи. Обмани меня, если сможешь . — СПб. : Питер, 2010 . — 304 с.

Допоміжна

1. Дроздовська О. Понятійно-категоріальний апарат масової свідомості як різновиду суспільної свідомості // Гуманітарний вісник ЗДІА. — 2009. — Вип. 39. — С. 121—138.
2. Різун В. Маси : тексти лекцій / В. Різун. — К. : ВПЦ «Київський університет», 2003. — 118 с.
3. Різун В. Аспекти теорії тексту / В. Різун. — К. : РВЦ «Київський університет», 1998. — 336 с.
4. Чалдини Р. Психология влияния. - СПб.: Питер, 2005. - 286 с.
5. Чукавіна Т. Маси та масова свідомість. Люди на в масі // ВІСНИК НТУУ — КПІ. Філософія. Психологія. Педагогіка. — 2011. — Вип. 3.— С. 133—136.
6. Горин С. и Котлячков А. Оружие - слово. Оборона и нападение с помощью НЛП
7. Дилтс Р. Изменение убеждений с помощью НЛП

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання залік

Розробник програми: професор кафедри психології діяльності в особливих умовах, доктор соціологічних наук, професор Скориніна-Погребна О.В.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з дисципліни «Психологія впливу та захисту»

Укладач

Професор кафедри загальної психології
Доктор соціологічних наук, професор
Скориніна-Погребна О.В.

Тема 1. Загальна характеристика впливу (2 год)

План:

1. Поняття “вплив”, “особистий вплив” і “соціальний вплив”. Поняття психологічного впливу.
2. Різні параметри впливу за Кабаченко Т.С:
 - 2.1. навмисний і ненавмисний;
 - 2.2. прямий і непрямий;
 - 2.3. безпосередній и опосередкований;
 - 2.4. явний і прихований;
 - 2.5. короткочасний і довгостроковий.

Тема 2. Основні механізми впливу (переконання, нав'ювання, зараження, наслідування) (4 год).

План:

1. Охарактеризувати поняття «механізм», описати механізми психологічного впливу.
2. Види нав'ювання (пряме, опосередковане, навмисне, ненавмисне, самонав'ювання).
3. Види наслідування (конгруенція, інтерпорація, узгодження, супровід, референтність, логічне - нелогічне, внутрішнє - зовнішнє, всередині одного соціального прошарку - всередині кількох, наслідування-мода - наслідування-звичай, довільне - мимовільне).
4. Види переконання: аргументація тезис, аргумент, види аргументації (одностороння, двостороння, пряма, непряма).
5. Взаєморозуміння та перешкоди на шляху до нього.
6. Комунікативні конфлікти та механізм цивілізованого розірвання взаємин.

Тема 3. Модель прихованого впливу та її реалізація (4 год)

План:

1. Модель прихованого впливу та її реалізація в контексті трансактного аналізу.
2. Модель прихованого впливу та її реалізація в контексті нейролінгвістичного програмування.
3. Нейрологічні рівні У.Ділтса
4. Формування навичок психологічного впливу методом переконання.
5. Формування навичок впливу методом Сократівського діалогу
6. Засоби невербальної комунікації як методи прихованого впливу.
7. Соціальні автоматизми за Р.Чалдіні

Тема 4. Види маніпулятивного впливу (4 год)

План:

1. Поняття, критерії та ознаки маніпуляції.
2. Причини, передумови, корені маніпуляції
3. Види маніпулятивного впливу: за Е. Шостромом (активний, пасивний, змагальний, байдужий, “диктатор”, “слинтяй”, “калькулятор”, “прилипала”, “задирака”, “хороший хлопець”, “суддя”, “захисник”).

4. Види маніпулятивного впливу за Сидоренко О.В. (гедоністична, прагматична, зустрічна).
5. Види маніпулятивного впливу за Доценко Е.Л. (“перцептивні маріонетки”, “конвенціональні роботи”, “живі знаряддя”, “скерований умовивід”, “експлуатація особистості адресата”, “духовне помикання”)
6. Мішені маніпуляторів свідомості: знакові системи, почуття, мислення, відчуття, сприймання, пам'ять.

Тема 5. Вплив групи на особистість (2 год)

План:

1. Конформізм, фасилітація, соціальні лінощі, групова поляризація, групування мислення, вплив меншості.
 2. Масові впливи у великих групах: деіндивідуалізація, масова комунікація.
 3. Управління й маніпуляція в юрбі.
 4. Слухи. Вожаки юрби та їх способи переконання.
- Феномен деструктивних культів й контролю свідомості.

Тема 6. Активний і пасивний захист від впливів (2 год)

План:

1. Система методів психологічної протидії впливам.
2. Способи протидії впливу
3. Функціональна модель протидії психологічному маніпулюванню
4. Специфічні та неспецифічні захисти від маніпуляцій.

Тема 7. Контрманіпулятивні техніки (2 год)

План:

1. Контрманіпуляція (“метод перелицювання аргументів партнера”, “метод розгортання аргументації”, “метод розподілу аргументів”).
2. Способи виявлення обману чи спроби впливу.
3. Методи цивілізованого протистояння впливові (моніторинг емоцій, психологічне самбо, інформаційний діалог, конструктивна критика, цивілізована конфронтація, енергетична мобілізація, творчість, ухилення, відмова),
4. Техніки психологічного самбо (“безкінечного уточнення”, “зовнішнього погодження” або “наведення туману”, “зламаної платівки”, “англійського професора”),
5. Техніки інформаційного діалогу (питання на прояснення суті справи, питання на прояснення цілей маніпулятора, відповіді й повідомлення, пропозиції по суті справи, пропозиції обмеження сфери обговорення, відмова чи відстрочка відповіді),
6. Техніки конструктивної критики (висловлювання сумніву в доцільності, цитування минулого випадку, посилення на три причини).

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

Завдання для самостійної роботи
з дисципліни «Психологія впливу та захисту»

Укладач

Доктор соціологічних наук, доцент
Скориніна-Погребна О.В.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Одним з дієвих засобів успішної підготовки майбутніх фахівців є самостійна робота студентів та курсантів. Вона вчить студента та курсанта з першого курсу оволодівати теоретичними знаннями, узагальнювати та систематизувати їх а також використовувати на практиці.

Самостійна робота проводиться у різних формах: пошуку відповіді на проблемні питання при підготовці до семінарських та практичних занять, самостійного опрацювання деяких питань з теми, написання рефератів та доповідей, конспектування та анотування літератури, підготовка контрольної роботи (для студентів-заочників), написання курсових та дипломних робіт. Кожна форма самостійної навчальної діяльності студентів спрямована на удосконалювання психологічних знань з окремих тем, навчання застосуванню цих знань для рішення прикладних задач, формування умінь і навичок психологічного дослідження, придбання умінь і навичок практичної психологічної роботи.

При виконанні самостійної роботи студент повинен засвоїти наступні основні уміння:

- самостійний пошук інформації з заданої теми;
- добір істотної інформації, необхідної для повного висвітлення досліджуваної проблеми, відділення цієї інформації від другорядної (у рамках даної теми);
- аналіз і синтез знань і досліджень з проблеми;
- узагальнення і класифікація інформації з дослідницьких проблем;
- логічне і послідовне розкриття теми;
- узагальнення психологічних знань з проблеми і формулювання висновків з літературного огляду матеріалу;
- стилістично правильне оформлення наукової думки в реферативному ключі;
- грамотна побудова наукового тексту;
- правильне оформлення роботи.

Усе перераховане вище може бути підставою і критерієм для оцінки роботи студента викладачем.

Перший етап діяльності студента при виконанні самостійної роботи – пошук відповідних джерел інформації з досліджуваної теми. Основні джерела: книги, методичні посібники і розробки, статті в наукових і науково-методичних журналах, збірниках наукових і науково-методичних робіт, матеріали конференцій, веб-сторінки в Інтернеті. При вивченні публікацій по темі необхідно користуватися науковими бібліотеками.

Знайомство з книгами і статтями в журналах доцільно починати з останніх років видання, щоб у першу чергу познайомитися із сучасним станом проблеми і вивчити останні бібліографічні огляди по темі. У них також можна знайти посилання на інших авторів, на інші книги і статті по темі, які видані раніше. Це дозволить розширити сферу бібліографічного пошуку. Кількість посилань на яких-небудь авторів у різних джерелах дозволить з'ясувати найбільш авторитетних фахівців в області певного дослідження.

Порівняно новим джерелом інформації з психології став Інтернет. Для успішного пошуку інформації в ньому важливо знати адреси відповідних сайтів і веб сторінок.

Однією з важливих форм самостійної роботи курсантів та студентів є учбово-дослідницька робота, яка передбачає формулювання завдань роботи, підбір методів та методик, складання плану проведення дослідження та власне практична його реалізація, аналіз, інтерпретація та узагальнення отриманих даних. Окрім навчального ефекту виконання такої роботи переслідує і наукові цілі – отримання, перевірку та переперевірку психологічних фактів, виявлення достоїнств та недоліків тієї чи іншої методики відносно різних цілей. Добре, якщо така робота матиме ще й практичні наслідки (виявлення психологічних особливостей, аналіз причин певних явищ та надання рекомендацій). Сполучення учбових, навчальних та практичних цілей сприяє напрацюванню дослідницьких якостей особистості майбутнього психолога.

Велике значення для успішної учбової діяльності студентів та курсантів має планування самостійної роботи у часі та вміння організувати свою роботу таким чином, щоб добиватись високих результатів з найменшими затратами часу. В цьому велика роль належить викладачу (його умінню організувати та контролювати виконання самостійної роботи).

Не виключено, що студенти та курсанти можуть зацікавитись темою дослідження та виявлять бажання продовжити розпочате дослідження в даній області психології.

Питання до самостійної роботи

1. Основні моделі контролю свідомості (реформування мислення).
2. Методи вербовки та контролю свідомості в деструктивних культурах.
3. Групове мислення як механізм впливу на особистість в деструктивному культурі.
4. Психологічні механізми впливу на особистість в культурі.
5. Вплив деструктивних релігійних сект на психічне здоров'я й особистість людини.
6. Впливи в торгівлі, рекламі та політиці.
7. Інформаційні впливи й засоби масової комунікації.
8. Пропаганда й дискусійне переконання: різниця принципів й механізмів.
9. Впливи в процесах виховання та освіти.
10. Науково-практичні підходи до психології впливу.
11. Класифікація методів впливу.
12. Деструктивність маніпулятивного впливу.
13. Необхідність цілеспрямованого формування культури впливу и сприйняття впливів
14. Масові впливи у великих групах: деіндивідуалізація, масова комунікація.
15. Пропаганда й дискусійне переконання.
16. Феномен деструктивних культур й контролю свідомості.
17. Впливи в торгівлі.
18. Впливи в рекламі.
19. Впливи в політиці.
20. Психологія харизматичних лідерів.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

Матеріали до контрольних робіт
з дисципліни «Психологія впливу та захисту»

Укладач

Професор кафедри загальної психології
Доктор соціологічних наук, доцент
Скориніна-Погребна О.В.

A. Основні положення виконання контрольних робіт

Контрольна робота з дисципліни «Психологічна допомога в кризових та екстремальних ситуаціях» включає письмове розкриття змісту одного з вказаних в п. 6 варіантів теоретичних питань. Для кожного студента варіант вирішення контрольної роботи встановлюється викладачем (відповідно до списку студентів, що виконують контрольну роботу, який перед її початком складається старостою групи і передається викладачеві). Тривалість виконання контрольної роботи - 2 академічних години. Роботи виконуються у присутності викладача. Оцінки по роботі виставляються викладачем протягом тижня, наступного за днем виконання роботи.

Контрольна робота оформляється таким чином:

1) контрольна робота пишеться студентом «від руки» акуратною ручкою на листах формату А4 на російській або українській мові;

2) листи роботи нумеруються, скріпляються і кожен підписується студентом;

3) кількість листів контрольної роботи не обмежується;

4) титульний лист оформляється таким чином (дивися приклад).

Принципи оцінок викладачем контрольних робіт студентів наступні:

1) відмінно – студент повністю і якісно розкрив зміст усіх питань;

2) добре – студент не повністю, але якісно розкрив зміст усіх питань;

3) задовільно – студент не повністю і не якісно розкрив зміст питань;

4) не задовільно – студент не відповів на усі питання.

Титульний лист контрольної роботи

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Кафедра психології діяльності в особливих умовах

Контрольна робота №____
з дисципліни «Психологія впливу та захисту»

Варіант – ____

Виконана слухачем
групи _____

підпис
«____» _____ 20____

Відмітка: _____

Перевірив

підпис
«____» _____ 20____

Харків

Модуль 1.

1. Охарактеризуйте поняття «вплив», «особистий вплив», «психологічний вплив», «соціальний вплив».
2. Проаналізуйте понятійний апарат психологічного впливу: психотехніка, технологія, метод, прийом, засоби, алгоритм, стратегія, тактика, мішень впливу.
3. Опишіть різні параметри впливу за Кабаченко Т.С.
4. Що означають навмисний і ненавмисний; прямий і непрямий; безпосередній і опосередкований; явний і прихований; короткочасний і довгостроковий впливи.
5. Дайте характеристику основних механізмів впливу (переконання, навіювання, зараження, наслідування).
6. Наведіть приклади різних методів переконання.
7. Охарактеризуйте навіювання як метод психологічного впливу та його види.
8. В чому полягають значення та функції впливів.
9. Підходи до впливу: психосоціальний підхід, владний підхід.
10. Стратегії впливу за Г.А.Ковальовим (імперативна, маніпулятивна, розвивальна).
11. Суб'єкт-суб'єктно і суб'єкт-об'єктно орієнтований вплив; підкорення, ідентифікація і інтерналізація.
12. Універсальна модель прихованого впливу (збір інформації про адресата, виявлення мішеней впливу і приманок, атракція, спонукування адресата до дії, виграш ініціатора впливу).
13. охарактеризуйте ефективність впливів.
14. Класифікація методів впливу: вплив на суб'єктивні моделі дійсності, вплив на джерела активності, вплив на фактори-регулятори прояву активності, вплив на фонові стани.
15. Модель прихованого впливу та її реалізація в контексті трансактного аналізу.
16. Модель прихованого впливу та її реалізація в контексті нейролінгвістичного програмування (НЛП).
17. Соціальні автоматизми за Р.Чалдіні (принцип «взаємного обміну», принцип «зобов'язання й послідовності», принцип «соціального доказу», принцип «прихильності», принцип «авторитета», принцип «дефіциту»).
18. Види переконання: аргументація тезис, аргумент, види аргументації (одностороння, двостороння, пряма, непряма), техніки аргументації («метод позитивних відповідей Сократа», «метод двосторонньої аргументації»).
19. Види аргументації (одностороння, двостороння, пряма, непряма).
20. Техніки аргументації («метод позитивних відповідей Сократа», «метод двосторонньої аргументації»).
21. Види навіювання (пряме, опосередковане, навмисне, ненавмисне, самонавіювання, гіпнотичне).
22. Види зараження (довільне, мимовільне).

23. Види наслідування (конгруенція, інтерпорація, узгодження, супровід, референтність, логічне - нелогічне, внутрішнє - зовнішнє, всередині одного соціального прошарку - всередині кількох, наслідування-мода - наслідування-звичай, довільне - мимовільне).

24. Поняття, критерії та ознаки маніпуляції.

25. Причини, передумови, корені маніпуляції.

26. Мішені маніпуляторів свідомості знакові системи, почуття, мислення, відчуття, сприймання, пам'ять.

27. Види маніпулятивного впливу: за Е. Шостромом (активний, пасивний, змагальний, байдужий, "диктатор", "слинтяй", "калькулятор", "прилипала", "задирака", "хороший хлопець", "суддя", "захисник").

28. Види маніпулятивного впливу за Сидоренко О.В. (гедоністична, прагматична, зустрічна).

29. Види маніпулятивного впливу за Доценко Е.Л. ("перцептивні маріонетки", "конвенціональні роботи", "живі знаряддя", "скерований умовивід", "експлуатація особистості адресата", "духовне помикання")

30. Охарактеризуйте складові маніпуляції.

31. Маніпулятивна технологія та механізми маніпулятивного впливу.

32. Деструктивність маніпулятивного впливу.

33. Багатогранність соціальних й індивідуальних реальностей людей: переваги та недоліки.

34. Залежність людини від впливів соціуму й інших індивідів, уразливість для негативних впливів та ілюзій.

35. Вплив групи на особистість: конформізм, фасилітація, соціальні лінощі, групова поляризація, групування мислення, вплив меншості.

36. Масові впливи у великих групах: деіндивідуалізація, масова комунікація.

37. Управління й маніпуляція в юрбі.

38. Слухи як механізм впливу на особистість.

39. Вожаки юрби та їх способи переконання.

40. Феномен деструктивних культів й контролю свідомості.

МОДУЛЬ 2

1. Психологічні особливості протистояння впливам.

2. Залежності: попередження та подолання.

3. Універсальний алгоритм захисту.

4. Активний і пасивний захист.

5. Специфічні та неспецифічні захисти від маніпуляцій.

6. Система методів психологічної протидії впливам.

7. Контрманіпуляція ("метод перелицювання аргументів партнера", "метод розгортання аргументації", "метод розподілу аргументів").

8. Способи виявлення обману чи спроби впливу.

9. Цивілізоване протистояння впливу за Е.В.Сидоренко.

10. Методи цивілізованого протистояння впливові (моніторинг емоцій, психологічне самбо, інформаційний діалог, конструктивна критика, цивілізована конфронтація, енергетична мобілізація, творчість, ухилення, відмова).

11. Техніки психологічного самбо (“безкінечного уточнення”, “зовнішнього погодження” або “наведення туману”, “зламаної платівки”, “англійського професора”).

12. Техніки інформаційного діалогу (питання на прояснення суті справи, питання на прояснення цілей маніпулятора, відповіді й повідомлення, пропозиції по суті справи, пропозиції обмеження сфери обговорення, відмова чи відстрочка відповіді).

13. Техніки конструктивної критики (висловлювання сумніву в доцільності, цитування минулого випадку, посилення на три причини).

14. Інформаційно-психологічна безпека особистості: характеристика безпеки.

15. Стан та можливості психологічного захисту.

16. Проблеми соціально-психологічної екології и безпеки.

17. Етичні та юридичні аспекти впливу й переконання.

18. Необхідність цілеспрямованого формування культури впливу.

19. Особливості сприйняття впливів.

20. Можливості, межі й перспективи цілеспрямованого (усвідомленого) впливу и переконання.

ДОДАТОК Г
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
з вибіркової дисципліни «Психологія впливу та захисту».

Комплексна контрольна робота з дисципліни
обговорена та схвалена на засіданні
кафедри загальної психології
Протокол № ___ від “ ___ ” червня 20__ р.

Начальник кафедри д.б.н., проф. Л.А. Перелигіна

Харків

Комплексна контрольна робота*Критерії оцінювання*

Оцінки, які можуть отримати курсанти, студенти та слухачі під час виконання ККР визначаються наступними критеріями:

Незадовільно (X) - (дуже низький рівень) - курсант (студент, слухач) не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал, не відповідає на питання або викладає уривчасті дані, які слабо пов'язані з поставленим питанням.

Незадовільно (FX) - (низький рівень) - курсант (студент, слухач) володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються ним окремими словами чи реченнями; виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні або володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становить незначну частину навчального матеріалу. Але він спроможний самостійно допрацювати програмний матеріал і підготуватися до перескладання.

Задовільно (E) (слабкий рівень) - виставляється, якщо курсант (студент, слухач) виявив знання основного навчального матеріалу дисципліни в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; зробив значну кількість помилок при написанні контрольної роботи, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.

Задовільно (D) (середній рівень) - курсант (студент, слухач) володіє навчальним матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні, може виявляти знання та розуміння основних положень, на елементарному рівні може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати, робити висновки.

Добре (C) (достатній рівень) - курсант (студент, слухач) виявив загалом добрі знання навчального матеріалу під час виконання завдань, але припустився низки суттєвих помилок; показав систематичний характер знань із дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.

Добре (B) (достатній рівень) - курсант (студент, слухач) здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних закономірностей; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію, добирати аргументи на підтвердження певних думок.

Відмінно (A) (високий рівень) - курсант (студент, слухач) вільно володіє обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, застосовує його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу, оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовує міжпредметні зв'язки.

ВАРІАНТИ КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

1. Охарактеризуйте поняття «вплив», «особистий вплив», «психологічний вплив», «соціальний вплив» .
2. Наведіть приклади різних методів переконання.
3. Модель прихованого впливу та її реалізація в контексті трансактного аналізу.

Затверджено на засіданні

Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____
(прізвище та ініціали)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

1. Проаналізуйте понятійний апарат психологічного впливу: психотехніка, технологія, метод, прийом, засоби, алгоритм, стратегія, тактика, мішень впливу
2. Модель прихованого впливу та її реалізація в контексті нейролінгвістичного програмування (НЛП).
3. Активний і пасивний захист.

Посттравматичний стресовий розлад.

Затверджено на засіданні

Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____
(прізвище та ініціали)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №3

1. Система методів психологічної протидії впливам.
2. Вожаки юрби та їх способи переконання.
3. Причини, передумови, корені маніпуляції.

Затверджено на засіданні

Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____

(прізвище та ініціали)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №4

1. Мішені маніпуляторів свідомості знакові системи, почуття, мислення, відчуття, сприймання, пам'ять.
2. Слухи як механізм впливу на особистість.
3. Способи виявлення обману чи спроби впливу.

Затверджено на засіданні

Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____

(прізвище та ініціали)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №5

1. Дайте характеристику основних механізмів впливу (переконання, навіювання, зараження, наслідування).
2. Залежність людини від впливів соціуму й інших індивідів, уразливість для негативних впливів та ілюзій.
3. Універсальний алгоритм захисту.

Затверджено на засіданні Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №6

1. Опишіть різні параметри впливу за Кабаченко Т.С.
2. Охарактеризуйте навіювання як метод психологічного впливу та його види.
3. Цивілізоване протистояння впливу за Е.В.Сидоренко.

Затверджено на засіданні Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 7

1. Поняття, критерії та ознаки маніпуляції.
2. Управління й маніпуляція в юрбі.
3. Техніки психологічного самбо (“безкінечного уточнення”, “зовнішнього погодження” або “наведення туману”, “зламаної платівки”, “англійського професора”).

Затверджено на засіданні Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 8

1. Види маніпулятивного впливу: за Е. Шостромом (активний, пасивний, змагальний, байдужий, “диктатор”, “слинтяй”, “калькулятор”, “прилипала”, “задирака”, “хороший хлопець”, “суддя”, “захисник”).
2. Багатогранність соціальних й індивідуальних реальностей людей: переваги та недоліки.
3. Етичні та юридичні аспекти впливу й переконання.

Затверджено на засіданні

Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____

(прізвище та ініціали)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 9

1. Можливості, межі й перспективи цілеспрямованого (усвідомленого) впливу и переконання.
2. Масові впливи у великих групах: деіндивідуалізація, масова комунікація.
3. Деструктивність маніпулятивного впливу.

Затверджено на засіданні Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелігіна Л.А. _____

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 10

1. . Підходи до впливу: психосоціальний підхід, владний підхід.
2. Вплив групи на особистість: конформізм, фасилітація, соціальні лінощі, групова поляризація, групування мислення, вплив меншості.
3. Специфічні та неспецифічні захисти від маніпуляцій.

Затверджено на засіданні Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелігіна Л.А. _____

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 11

1. Стратегії впливу за Г.А.Ковальовим (імперативна, маніпулятивна, розвивальна)
2. Соціальні автоматизми за Р.Чалдіні (принцип “взаємного обміну”, принцип “зобов'язання й послідовності”, принцип “соціального доказу”, принцип “прихильності”, принцип “авторитета”, принцип “дефіциту”).
3. Залежності: попередження та подолання.

Затверджено на засіданні Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 12

1. Маніпулятивна технологія та механізми маніпулятивного впливу.
2. Стан та можливості психологічного захисту.
3. Феномен деструктивних культів й контролю свідомості.

Затверджено на засіданні кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____

(прізвище та ініціали)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №13

1. Види маніпулятивного впливу за Доценко Е.Л. (“перцептивні маріонетки”, “конвенціональні роботи”, “живі знаряддя”, “скерований умовивід”, “експлуатація особистості адресата”, “духовне помикання”).
2. Психологічні особливості протистояння впливам.
3. Проблеми соціально-психологічної екології и безпеки.

Затверджено на засіданні

Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 14

1. Техніки аргументації (“метод позитивних відповідей Сократа”, “метод двосторонньої аргументації”).
2. Охарактеризуйте складові маніпуляції.
3. Особливості сприйняття впливів.

Затверджено на засіданні

Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____

(прізвище та ініціали)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 15

1. Види наслідування (конгруенція, інтерпорація, узгодження, супровід, референтність, логічне - нелогічне, внутрішнє - зовнішнє, всередині одного соціального прошарку - всередині кількох, наслідування-мода - наслідування-звичай, довільне - мимовільне).
2. Види маніпулятивного впливу за Сидоренко О.В. (гедоністична, прагматична, зустрічна).
3. Техніки інформаційного діалогу (питання на прояснення суті справи, питання на прояснення цілей маніпулятора, відповіді й повідомлення, пропозиції по суті справи, пропозиції обмеження сфери обговорення, відмова чи відстрочка відповіді).

Затверджено на засіданні

Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки «Психологія»

Навчальна дисципліна ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ТА ЗАХИСТУ

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №16

1. Види переконання: аргументація тезис, аргумент, види аргументації (одностороння, двостороння, пряма, непряма), техніки аргументації (“метод позитивних відповідей Сократа”, “метод двосторонньої аргументації”).
2. Контрманіпуляція (“метод перелицювання аргументів партнера”, “метод розгортання аргументації”, “метод розподілу аргументів”).
3. Техніки конструктивної критики (висловлювання сумніву в доцільності, цитування минулого випадку, посилення на три причини).

Затверджено на засіданні

Кафедри психології діяльності в особливих умовах

Протокол №_2_ від „22” вересня 2018 року

Начальник кафедри Перелигіна Л.А. _____

(прізвище та ініціали)

